

OTROČAJI

1/2 ALOM

režija: Janos Rozsa
scenarij: Istvan Kardos
fotografija: Tibor Mathe
glasba: Gabor Presser
igralci: Bernadett Visy, Csaba Ujvari, Szabolcs Hajdu
 Madžarska, 1991, 83 min.

Eno izmed največjih presenečenj na festivalu je bil film, ki so ga prikazali predzadnji dan v selekciji Panorama. Precej neugoden termin je bil kriv, da je bilo na projekciji manj ljudi kot sicer, in to kljub dejstvu, da je šlo za madžarskega predstavnika v kategoriji tujejezičnih Oskarjev. In če spregledamo tudi to dejstvo - film si je večji obisk zaslužil že zaradi svoje kvalitete. Delo režiserja Janosa Rozse opisuje skupino mladostnikov, ki so - podobno kot učiteljici iz Szabóvega filma - izgubljeni in brez perspektiv v prelomnih časih političnih sprememb. Rita, ki je starši prebegnila iz Romunije k sorodstvu na Madžarskem, se pridruži skupini, v kateri je tudi njen sorodnik Zoli, občutljiv mladenič, strasten ljubitelj knjig Jacka Londona in pustolovskih vlomov v avtomobile. Te ponavadi izvaja s prijateljem Attilo, ki mu tak način življenja predstavlja več veselja, kot pa visenje po diskotekah. Tam sta tudi Csoma, desetletni mulc, ki ima vse skupaj pod kontrolo (prav tako kot tudi kontrolira skupinico mulcev, ki pred semaforji čistijo avtomobilske šipe) in Laci, ki ima piščančja obraz in srce in je v skupini samo zato, ker je Rita z njim prijazna pa ga drugi zaradi tega tolerirajo. Pravzaprav se vse vrti okoli nje, zaplete in razplete ob njenem odhodu nazaj v Romunijo, odhodu, ob katerem vsak izmed njih naredi svoj osebni obračun: Atilla je v zaporu, ker je pomagal svojemu bratu pobegniti iz zapora, Zoli umre - zabodel ga ni nihče drug kot Laci, Csoma pa nadaljuje svoje življenje, čeprav ne več tako brezskrbno.

Zanimivo je, da film skozi drug aspekt prikazuje podobno brezizhodnost, nastalo v praznem teku ob spremembi oblasti na Madžarskem, kot jo prikazuje v svojem delu tudi Szabó. Travme mladih, izvrženih iz sistema ter prepuščenih lastni iznajdljivosti, kažejo nemoč in so kot take izvrstna kritika obstoječega sistema na Madžarskem.

odraščujočega Mattiasa vsekakor še zdaleč ni tradiciji predana popolna družina. Medtem ko je oče prisoten samo na sliki in v idealiziranih spominih Mattiasove desetletne sestrice, je mama obeh otrok čisto nasprotje klasičnih predstav o materi z veliko začetnico, požrtvovalni in razumevajoči pokroviteljici, ki najde izhod iz vsake zadrege in je zanesljiva in močna osebnost. Mattiasova in Lindina mama je čisto realna ženska, ki niti tega ne ve, kje bi se dokončno nastanila, dokler ji tega ne sugerirata otroka. Je omahljiva in predana vsemogočim slabostim. Rada ima dobro vino, namesto da bi pospravljala, pa dela vaze nemogočih oblik.

Povsem drugačen kot **Veliki voz** je film nemško-ruske produkcije **Škrlatna roža**. Popolnoma je predan fantaziji in folklori, tako da se otroci - vsaj dokler se imaginaciji popolnoma ne predajo - težko zživijo v neznan svet in običaje (ruske). Še najbolj znana jim je povezava s pravljico Lepotica in zver. Tudi v **Škrlatni roži** lepotica odreši začarano spako s poljubom. Tudi poroka z odčaranim princem ne manjka. Pač pa je režiser Vladimir Grammatikov spretno uporabil učinkovite specialne efekte, ki na srečo zabrišejo celo za otroke naivno postavitev vlog; smeh v dvorani je dokazoval, da pri današnjih deklicah beli princ na konju ne vže več.

Program kratkih filmov je bil namenjen predvsem filmom za predšolske otroke med petim in sedmim letom ter otrokom, starejšim od sedmih let. V prvo skupino je sodil britanski risani film **Božiček**, ki se je ukvarjal s prostim časom, ki ga imajo Dedek Mraz/Božiček/Miklavž med letom, med enim in drugim Božičem. Risba je zopet zelo enostavna in učinkovita, nastopajoči pa simpatični, še posebej Božiček, ki je predstavljen kot navaden dedek, ki mora čez leto plačevati račune in se ukvarjati s povsem človeškimi problemi, čez praznike ob koncu leta pa je samo malo bolj radodaren in prosto leteč. Zal je manj zanimiv lik v risanki **Vinga se je izgubil** (švedska risanka), ki blodi od hiše do hiše in se seznanja z dotedaj neznanimi bitji. Precej zabavna pa je risanka o **Zalostni princezi**, parodija na pravljico o preprostemu fantu, ki mu edinemu uspe nasmejati princeso. Fant iz risanke je Leni Honza, ki mu to tudi slučajno ne uspe, ampak pada iz ene kočljive situacije v drugo.

Otrokom namenjeni del berlinskega festivala torej zasluzi vso našo pozornost in je po krivici v slovenskih medijih ponavadi izpadel. Ravno berlinski festival je tisti mednarodni festival, ki otroškemu filmu posveča posebno pozornost, najbolj na ta način, da ga obravnava enakovredno kot film za odrasle. Dostikrat so selektorji uvrstili otroški film, celo risanko, v uradni program (**Moje pasje življenje**, **Potovanje v Melonijo**) in so njegovo kvaliteto še posebej izpostavili. Kljub temu, da letos ni bilo tako, pa navedeni filmi pričajo, da se lahko mirno postavijo ob bok vsem trem sekcijam festivala.